

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 222/2025 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen lukukausimaksuista EU/ETA-maiden ulkopuolisille toisen asteen opiskelijoille

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Mika Riipi/ kesk ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 222/2025 vp:

Voiko hallitus vielä harkita lukukausimaksujen käyttöönoton perumista,

voiko lukukausimaksuja vaihtoehtoisesti rajata siten, että maksullisuuden ulkopuolelle jätettäisiin kotimaisilla kielillä opiskeltavat toisen asteen tutkinnot ja

miten hallitus varmistaa sen, että pieniin lukioihin riittää opiskelijoita jatkossakin?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Pääministeri Orpon hallitus on hyväksynyt 30.4.2025 julkisen talouden suunnitelman vuosille 2026–29, jonka osana on päätetty lukukausimaksujen käyttöönotosta ammatillisessa koulutuksessa ja lukiokoulutuksessa EU/ETA-maiden ulkopuolisille opiskelijoille. Suomen julkisen talouden kroonisena ongelmana on alijäämäisyys ja velkaantuminen. Valtiovarainministeriö on ennestään arvioinut, että julkisyhteisöjen velka on vuoden 2029 lopulla jo lähes 90 prosenttia bruttokansantuotteesta, kun se vuonna 2008 oli noin 35 prosenttia. Hallituksen tavoitteena on vakauttaa julkisen talouden velkasuhde, mikä edellyttää julkisten menojen kasvun hillintää ja maksutulojen lisäämistä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti 17.12.2024 työryhmän valmistelemaan esityksen ammatillisen koulutuksen lukuvuosimaksuista EU/ETA-valtioiden ulkopuolelta Suomeen ammatilliseen tai lukiokoulutukseen tuleville opiskelijoille. Näiden opiskelijoiden kouluttamiseen ei myönnettäisi jatkossa valtionosuusrahoitusta, joten koulutuksesta aiheutuvat kustannukset rahoitettaisiin opiskelijoilta perittävillä lukuvuosimaksuilla. Lukuvuosimaksut koskisivat opiskelijoita, jotka hakevutvat Suomeen opiskelutarkoituksessa eli opiskelijan oleskeluluvalla. Maksut eivät koskisi niitä Euroopan talousalueen ulkopuolisen maan kansalaisia, jotka asuvat Suomessa vakituisesti. Maksut eivät myöskään koskisi tilapäistä suojelua saavia eli käytännössä ukrainalaisia pakolaisia taikka vaihto-opiskeluohjelmiin osallistuvia. Työryhmän valmistelema hallituksen esitys oli lausuntokierroksella 5.8.2025 asti. Hallituksen esitysluonnos löytyy Lausuntopalvelusta.

Ammatillisessa koulutuksessa työperusteisella oleskeluluvalla oppisopimuskoulutukseen saapuvat opiskelijat eivät olisi lukuvuosimaksuvelvollisia. Oppisopimuskoulutukseen tullaan työntekijän oleskeluluvalla silloin, kun oppisopimuskoulutus muodostaa ajallisesti vähintään puolet tutkinnosta, ja muissa tapauksissa opiskelijan oleskeluluvalla. Esitetyn sääntelyratkaisun arvioidaan lisäävän oppisopimuskoulutusta työvoimapula-aloilla. Lisäksi ehdotuksen arvioidaan lisäävän koulutustarjonnan suuntaamista työvoimapulasta kärsiville aloille, mikä parantaa valmistuneiden sijoittumista Suomen työmarkkinoille opintojen jälkeen. Alaikäisten saapumista lukiokoulutukseen ja ammatilliseen koulutukseen ei voida pitää työperäisenä maahanmuuttona tai siihen rinnastettavaa toimintana. Alaikäisenä Suomeen lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen tulneiden henkilöiden mahdollisesta työllistymisestä ei ole tilastotietoa.

Lukion englanninkielistä oppimäärää on mahdollista hakeutua suorittamaan 1.8.2026 alkaen. Englanninkielistä oppimäärää suorittamaan ei kuitenkaan voi hakeutua kolmansista maista. Näin ollen lukuvuosimaksut tulevat koskemaan ainoastaan kotimaisilla kielillä lukion oppimäärää suorittamaan tulevia. Mikäli lukuvuosimaksut rajattaisiin vain englanninkieliseen koulutukseen, maksuvelvollisia opiskelijoita ei käytännössä olisi, eikä esityksen valtiontaloudellisiin tavoitteisiin päästäisi. Ammatillisessa koulutuksessa englanninkielistä koulutusta on tarjolla enemmän, ja hakijamäärien englanninkieliseen koulutukseen odotetaan jatkossa myös kasvavan. Pääsääntöisesti ammatilliseen koulutukseen hakeudutaan kuitenkin kolmansista maista suorittamaan tutkin-toja kotimaisilla kielillä, mikä osaltaan edistää näiden henkilöiden työllistymistä.

Yleisesti ottaen on myönteistä, että on kansainvälistä kiinnostusta tulla Suomeen opiskelemaan ja työskentelemään. Suomalaisen lukiokoulutuksen markkinoiminen ulkomailla ja kansainvälisten opiskelijoiden hakeutuminen lukiokoulutukseen on uusi 2020-luvulla syntynyt ilmiö. Taustalla on mm. Suomen väestökehitys, joka on johtanut opiskelijamäärien vähentymiseen monissa luki-oissa. Opiskelijapaikkoja on siksi pyritty täyttämään kolmansista maista tulevilla nuorilla. Pienten lukiodien opiskelijamäärien varmistamiseksi ei kuitenkaan voida suositella, että opiskelijamääriä lisätään laajamittaisesti kolmansista maista tulevilla alaikäisillä nuorilla. Vaikka on nuoria, joilla on hyviä kokemuksia, on myös ilmennyt haasteita. Opetus- ja kulttuuriministeriön tietoon on tullut eri viranomaisilta ongelmatilanteita, jotka liittyvät kolmansista maista Suomeen opiskelutar-koituksessa tulleisiin alaikäisiin nuoriin. Huolta on erityisesti herättänyt alaikäisten nuorten sel-viytyminen Suomessa ilman huoltajia, jotka Suomen lain nojalla käyttävät rinnakkaista puheval-taa lapsen asioissa. Alaikäiset, ilman huoltajia Suomessa asuvilla nuorilla on kohonnut riski jou-tua haavoittuvaan asemaan.

Pienemmillä paikkakunnilla ja syrjäisemmillä seuduilla asuvilla nuorilla on oikeus lukiokoulu-tukseen, jotta kansalaisten sivistykselliset oikeudet voidaan turvata koko maassa. Opiskelijamää-rältään pienten lukiodien rahoitusta koskevia säännöksiä muutettiin joulukuussa 2024, kun edus-kunta hyväksyi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain muutoksen, joka vaikuttaa lukiokoulutuk-sen rahoitusperusteisiin. Muutoksella vahvistettiin syrjäisillä seuduilla sijaitsevien opiskelijamää-

rältään pienimpien koulutuksen järjestäjien rahoituksellista asemaa. Opiskelijamäärällä on vaikutus lukiokoulutuksen yksikköhintaan siten, että yksikköhinta nousee opiskelijamäärän vähentyessä. Tämänkaltaisella rahoitustavalla pyritään turvaamaan väestöltään vähäisten syrjäisten seutujen lukioita, joiden opiskelijamäärät ovat pieniä. Eri kunnissa toimivien oppilaitosten välisen yhteistyön malleja voidaan myös edelleen kehittää kunnissa, jotta lukiokoulutusta voidaan tarjota mahdollisimman laadukkaasti myös pienemmillä paikkakunnilla.

Opetus- ja kulttuuriministeriö tulee seuraamaan lukuvuosimaksujen käyttöönoton vaikutuksia toisen asteen koulutuksessa esimerkiksi liittyen lukiokoulutuksen saatavuuteen ja kansainvälisten opiskelijoiden määriin.

Helsingissä 25.8.2025

Opetusministeri Anders Adlercreutz

VN/19982/2025-OKM-3

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: